

บทที่ 1

บทนำ

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการศึกษาคือเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการศึกษาสามารถสร้างคนให้ทั้งเก่งและดี ก็จะทำให้ความเจริญต่างๆ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (2543 : 21) ที่ทรงกล่าวว่า

“...นอกจากการศึกษาจะสอนให้คนเก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศของเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพพร้อม คือ ทั้งเก่ง ทั้งดี มาเป็นกำลังของบ้านเมือง ให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ ให้ความดีเป็นปัจจัยและพลังประดับประดาของหนูนาคความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร ที่อำนวยผล เป็นประโยชน์อันพึงประสงค์แต่เพียงฝ่ายเดียว”

การจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษาในส่วนที่กล่าวด้วยคุณธรรมและจริยธรรมนั้น เริ่มมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2445 เป็นต้นมา เรียกว่า วิชาจรรยา (พระไพพรรณ โกศัยสุนทร, ม.ป.ป.) และการกำหนดแผนการศึกษาชาติหรือแม้กระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้งอดีตและปัจจุบันต่างก็มีเนื้อหาที่เน้นในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมเสมอมา แต่ปรากฏว่านับตั้งแต่มีการจัดตั้ง “โรงเรียน” ขึ้นในประเทศไทยเมื่อกว่า 100 ปีก่อน จนกระทั่งกลายเป็นระบบหลักของการให้การศึกษาในปัจจุบัน ได้แสดงให้เห็นชัดแล้วว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมด้วยสติปัญญาควบคู่ไปกับคุณธรรม ซ้ำบางครั้งยังสร้างความทุกข์ให้แก่ทั้งผู้เรียน พ่อแม่และผู้ปกครอง(วลัยลักษณ์ พิริยะสุรวงศ์, บรรณานิติการ, 2545) เนื่องจากผลที่ปรากฏให้เห็นในสังคมไทยโดยทั่วไป พลเมืองไม่ได้มีลักษณะเป็นไปตามแผนการต่างๆ ดังกล่าวเลย การเรียนการสอนและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนยังไม่ค่อยได้ผล นักเรียนไม่ซาบซึ้งในหลักธรรมพอที่จะนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรมและคุณภาพทางจิตใจ ส่งผลให้เยาวชนไทยขาดระเบียบวินัย ดิตยาเสพติด ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ก่อคดีทางเพศ เป็นต้น (กรมวิชาการ, 2534 อ้างถึงใน พรจิต แท้สูงเนิน, 2542)

แม้จะมีผู้ทำวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรมอยู่เสมอๆ หากแต่พบว่า ปัญหาการปลูกฝังคุณธรรมแก่นักเรียนยังคงเป็นปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาและด้วยเหตุที่ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2518 อ้างถึงใน ชังคณา กสินันท์, 2539) เกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังจริยธรรมที่ว่า “ปัญหาไม่ใช่อยู่ที่ว่าครูควร

ปลูกฝังอะไร แต่อยู่ที่ว่าจะปลูกฝังอย่างไรจึงจะได้ผลดี" ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการศึกษาจากผู้ถูกปลูกฝังน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ทราบว่า จะปลูกฝังอย่างไรจึงจะได้ผลดี ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ว่า การจัดการศึกษาให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยให้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child centred) เพื่อที่โรงเรียนจะได้ทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ และเพื่อรับผิดชอบต่อนักเรียนในฐานะเป็นแหล่งการศึกษาที่สำคัญ ดังที่ สาโรช บัวศรี (2526) กล่าวถึงความสำคัญ of โรงเรียนว่า หากโรงเรียนหรือสถาบันอุดมศึกษาใดปลูกฝังเพียงให้การศึกษาทางวิชาการ (Academic Subject) หรือวิชาชีพ (Vocation Subject) ล้วนๆ แต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงเรื่องคุณธรรมอื่นๆ เช่น การมีความรับผิดชอบ การจริยศึกษา และการมีคุณธรรมสูง ฯลฯ ด้วยแล้ว ก็นับว่าโรงเรียนหรือสถาบันอุดมศึกษานั้นยังไม่ได้ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับนักสังคมวิทยา ชื่อเดอริไฮล์ม (Durkheim, 1969 อ้างถึงใน จันทน์ ทุมโฆสิต, 2534) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปลูกฝังทางศีลธรรมว่า หน้าที่ของการศึกษาในการปลูกฝังพลังทางศีลธรรมให้เกิดในตัวเด็กนั้น มีความสำคัญมากกว่า การปลูกฝังความรู้ทางวิทยาศาสตร์และวิชาการต่างๆ ทั้งนี้เพราะถ้าการศึกษาเน้นหนักในการปลูกฝังทางวิชาการต่างๆ โดยไม่ปลูกฝังพลังทางศีลธรรมแล้ว เด็กๆ ก็จะไม่มีความสำนึกเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ เทพศิริ ศิริวิโรจน์ (2522) ก็มีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า หากเด็กได้รับการศึกษาวิชาทางโลกไม่ได้สัดส่วนกับการอบรมศึกษาจริยธรรม (ethic education) ความรู้ทางโลกที่ได้รับอาจกลายเป็นพิษเป็นภัยแก่สังคมอย่างมาก ดังเช่น ผู้ร้ายที่จบมหาวิทยาลัยย่อมมีแผนประทุษร้ายที่รอบคอบรัดกุมยิ่งกว่าผู้ร้ายที่จบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียนและครูแก่นักเรียนระดับประถมศึกษา ทั้งในด้านการบริหาร การจัดกิจกรรม และการประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของครู รวมถึงความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน พร้อมทั้งศึกษาวิธีการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียน โดยจะศึกษาเฉพาะโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นศูนย์กลางความเจริญด้านต่างๆ ดังที่ สิทธิชัย ธาดานิติ (2524) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกรุงเทพมหานครว่า เป็นเมืองเอกนคร (Primate city) เป็นศูนย์กลางความเจริญขั้นสุดยอดของประเทศ เป็นที่รวมของอำนาจการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษาและศิลปวิทยาการต่างๆ ทำให้กรุงเทพมหานคร กลายเป็นจุดหมายปลายทางที่ชาวชนบทต่างหลั่งไหลเข้ามา ทำให้อัตราเพิ่มของประชากรเป็นไปอย่างหนาแน่น และรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อสังคมทุกๆ ด้าน นอกจากนี้ความแตกต่างในด้านอาชีพ รายได้ ฐานะความเป็นอยู่ การศึกษาและวัฒนธรรมได้ก่อให้เกิดการแบ่งชั้นอย่างเห็นได้ชัด จึงเป็นเหตุให้สังคมเมืองไม่ผูกพันกันแน่น ต่างคนต่างถือประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ ด้วยความจำเป็นและความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ ผู้คนในสังคมจึงร่อนรนความผูกพันกันไม่ค่อยมี ต่างคนต่างอยู่ มีการแข่งขันกันตลอดเวลา ซึ่งก่อให้เกิดการชิงดีชิงเด่นทำให้เป็นคนใจแคบและเห็นแก่ตัว จากการติดตามข่าวในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

และที่ได้พบเห็นจริงในชีวิตประจำวันของสังคมกรุงเทพฯ พบว่า ปัญหาของกรุงเทพฯ มีมากมาย เช่น ปัญหาจราจร ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ เช่น ปล้น ใจ ฆ่ากัน ชิงทรัพย์ นักเรียนยกพวกตีกัน ฯลฯ ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในชั้นวิกฤตมีลักษณะแตกต่างจากสังคมของจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทยอย่างเห็นได้ชัด และเด็กที่เติบโตมาท่ามกลางสภาพดังกล่าวมานี้ย่อมได้รับผลกระทบไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสุภาวดี หาญเมธี (2545) ที่ว่า เรื่องที่เกี่ยวกับสมองหรือจิตใจ ซึ่งจับต้องไม่ได้นั้นเป็นเรื่องที่น่าห่วงอย่างยิ่ง เพราะสภาพแวดล้อมของเมืองที่มีสิ่งยั่วยุมาก ส่งผลกระทบต่อความคิดจิตใจของเด็กสูง ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังคุณธรรมด้านต่างๆ ให้แก่เด็กๆ อย่างเอาใจใส่เอาใจ ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (อ้างถึงใน สมพร เทพสิทธิ, 2540 : 13) ที่ทรงกล่าวว่า

“ถึงแม้เราจะอยู่ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าแห่งยุคปัจจุบันอย่างไร เราก็ทอดทิ้งการศึกษาทางด้านจิตใจและศีลธรรมจรรยาไม่ได้ ตรงข้ามเราควรจะเอาใจใส่สั่งสอนกันให้หนักแน่นทั่วถึงยิ่งขึ้น เพื่อให้มีความคิดความเข้าใจถูกต้องสอดคล้องกับสถานการณ์แวดล้อมที่วิวัฒนาการไปไม่หยุดยั้ง”

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษาเนื่องจากเป็นแหล่งที่เรีนรู้อจริยธรรมของนักเรียนมากที่สุด (บุญจง เรื่องสะอาด, 2537) เนื่องจากคนเราเรีนรู้อสิ่งต่างๆ ได้ดีที่สุดในช่วงที่เราเป็นเด็ก และสิ่งต่างๆ ที่เราเรีนรู้อในวัยเด็กนั้น เรามักจะกระทำเสมอๆ จนกลายเป็นนิสัยของเราไปในที่สุด (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2542) กับทั้งด้วยความเชื่อมั่นว่า การจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญแก่การมุ่งมั่นรักษาฐานความเป็นคน ซึ่งพื้นฐานของสิ่งนี้น่าจะมองที่คุณธรรมและ จริยธรรม (ระพี สาคริก, 2543) และผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษากับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยเหตุผลว่าเป็นนักเรียนระดับชั้นสูงสุดของระดับประถมศึกษา ซึ่งได้รับการปลูกฝังคุณธรรมด้านต่างๆ จากโรงเรียนมากกว่าระดับชั้นอื่นๆ และตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1979) เด็กในวัยนี้จะปฏิบัติตามกฎของส่วนรวม หรือทำตามบรรทัดฐานของสังคม เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับจากสังคม ด้วยหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่นักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหาร การจัดกิจกรรม การประพฤติตนเป็นแบบอย่างของครู รวมทั้งความคิดเห็นของนักเรียนต่อการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียน

ขอบเขตในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร

2. คุณธรรมที่ศึกษาประกอบด้วย คุณธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) 13 ประการ ดังนี้

- 2.1 ความขยัน
- 2.2 ความอดทน
- 2.3 ความประหยัด
- 2.4 ความซื่อสัตย์สุจริต
- 2.5 ความมีระเบียบวินัย
- 2.6 ความเสียสละ
- 2.7 ความเมตตากรุณา
- 2.8 ความกตัญญูกตเวที
- 2.9 การตรงต่อเวลา
- 2.10 ความสามัคคี
- 2.11 ความยุติธรรม
- 2.12 ความใฝ่รู้
- 2.13 ความเป็นผู้มีวิวัฒนาการและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

ข้อตกลงเบื้องต้น

หลักสูตรที่โรงเรียนทุกสังกัดใช้ในการปลูกฝังคุณธรรมแก่นักเรียน เป็นหลักสูตรเดียวกัน คือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังนั้น จึงถือได้ว่า โรงเรียนทุกสังกัดมีแนวทางในการปฏิบัติเช่นเดียวกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่บุคคลยึดมั่นเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติตน ซึ่งจะก่อให้เกิดความสุขทั้งต่อตนเองและส่วนรวม คุณธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มี 13 ประการ คือ ความขยัน ความอดทน ความประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที การตรงต่อเวลา ความสามัคคี ความยุติธรรม ความใฝ่รู้ และ ความเป็นผู้มีวิถึคุณธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

การปลูกฝังคุณธรรม หมายถึง การที่โรงเรียนและครูปลูกฝังคุณธรรม 13 ประการ คือ ความขยัน ความอดทน ความประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที การตรงต่อเวลา ความสามัคคี ความยุติธรรม ความใฝ่รู้และ ความเป็นผู้มีวิถึคุณธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ให้แก่นักเรียนโดยการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดคุณธรรม 13 ประการ

การศึกษากการปลูกฝังคุณธรรม หมายถึง การศึกษากการปลูกฝังคุณธรรมของโรงเรียนและครูเฉพาะด้านการบริหาร การจัดกิจกรรม การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของครู และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรม โดยการใช้แบบสอบถาม ผู้บริหาร ครู และนักเรียน รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู นักเรียนและการสังเกตการจัดกิจกรรมของครูในห้องเรียน ในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลในด้านการจัดจวิจัยศึกษาดีเด่น

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการหรือรักษาการในตำแหน่ง รองอาจารย์ใหญ่ หรือผู้บริหารฝ่ายวิชาการของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมความรู้และข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมจากหนังสือ เอกสาร วารสาร งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย

2. ประชากรและตัวอย่างประชากร

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนระดับประถมศึกษา ปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร ของโรงเรียนในสังกัดต่างๆ ดังนี้

สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร	จำนวน	431	โรงเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	จำนวน	394	โรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	จำนวน	38	โรงเรียน
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	จำนวน	3	โรงเรียน
สังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ	จำนวน	2	โรงเรียน
รวม		868	โรงเรียน

2.2 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นของโรงเรียนจำนวน 868 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร 267 คน ครู/อาจารย์ 534 คน และนักเรียน 801 คน รวมทั้งสิ้น 1,602 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 11 ชุด ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร เรื่อง การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลด้านการบริหาร

ชุดที่ 2 แบบสอบถามครู เรื่อง การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลด้านการจัดกิจกรรม

ชุดที่ 3 แบบสอบถามนักเรียน เรื่อง การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลด้านการจัดกิจกรรมและการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

3.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลในด้านการจัดจริยศึกษาดีเด่น จำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่อง การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลด้านการบริหาร

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครู เรื่อง การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลด้านการจัดกิจกรรม

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์นักเรียน เรื่อง การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลด้านการจัดกิจกรรมและการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

3.3 แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรโรงเรียนที่ได้รับรางวัลในด้านการจัดจรรยาศึกษาดีเด่น จำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหารประเมินครู

ชุดที่ 2 แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ สำหรับครูประเมินผู้บริหารและเพื่อนครู

ชุดที่ 3 แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ สำหรับนักเรียนประเมินครู

3.4 แบบสังเกต ใช้สำหรับบันทึกพฤติกรรมต่างๆ ไปที่ครูและนักเรียนกระทำตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน เพื่อให้ประกอบกับข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร

3.5 แบบศึกษาเอกสาร ใช้สำหรับศึกษาโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน และแผนการสอนของครู โดยเน้นเรื่องการปลูกฝังคุณธรรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ตัวอย่างประชากรและรับแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การใช้แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลและการนำเสนอข้อมูล

5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

5.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แบบประเมินประกอบการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร นำมาวิเคราะห์เนื้อหา ประมวล และจัดกลุ่มข้อมูลเข้าด้วยกัน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์แต่ละกรณีเป็นความเรียง ส่วน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะนำมาจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อสรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังคุณธรรมที่ครูและนักเรียนมีความเห็นว่าเป็นวิธีการที่ได้ผลดี
3. ได้แนวทางที่ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการปลูกฝังคุณธรรมแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น